

Sygn. akt VIII Gz 417/17

POSTANOWIENIE

Dnia 20 listopada 2017 roku

Sąd Okręgowy w Szczecinie Wydział VIII Gospodarczy

w składzie następującym:

Przewodniczący SSO Patrycja Baranowska

po rozpoznaniu w dniu 20 listopada 2017 roku w Szczecinie

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa (...) spółki akcyjnej z siedzibą w W.

przeciwko A. W.

o zapłatę

na skutek zażalenia pozwanego na postanowienie Sądu Rejonowego Szczecin - Centrum w Szczecinie z dnia 2 czerwca 2017 r. w przedmiocie oddalenia wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych, sygn. akt X GC 679/16

postanawia:

oddalić zażalenie.

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem Sąd Rejonowy Szczecin-Centrum w Szczecinie oddalił wniosek pozwanego A. W. od obowiązku ponoszenia kosztów sądowych w całości i wniosek o ustanowienia pełnomocnika z urzędu.

Powołując brzmienie art. 102 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, stanowiącego podstawę rozstrzygnięcia, Sąd Rejonowy wskazał na ciężący na stronie domagającej się zwolnienia obowiązek złożenia oświadczenia, że nie jest ona w stanie ponieść ich bez uszczerbku utrzymania koniecznego dla siebie i rodziny z zaznaczeniem, że oświadczenie powinno obejmować szczegółowe dane o stanie rodzinnym, majątku, dochodach i źródłach utrzymania.

Dalej Sąd zaznaczył, że pozwany składając wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych nie przedłożył, pomimo wezwania Sądu żadnych dowodów na potwierdzenie wniosku. Ze złożonego oświadczenia wynika natomiast, że wnioskodawca prowadzi samodzielnie gospodarstwo domowe i nie posiada żadnego majątku. Jego dochód miesięczny pochodzący z prac dorywczych wynosi 1.200 zł netto, a średnie miesięczne koszty obejmujące wydatki na lekarstwa, na żywność, na środki czystości i opłaty mieszkaniowe wynoszą łącznie 755 zł. Na podstawie tego oświadczenia Sąd doszedł przy tym do przekonania, że nie zaszła przesłanka to stwierdzenia, że wnioskodawca nie ma środków finansowych na pokrycie kosztów opłaty od apelacji. Jak wynika bowiem z oświadczenia, po odjęciu wydatków podanych przez wnioskodawcę od wysokości podanego przychodu pozostaje mu w dyspozycji kwota 445 zł, opłata od apelacji wyniosła zaś 164 zł, czyli znacznie mniej. Sąd nie znalazł zatem podstaw do uznania, że poniesienie wydatku w postaci opłaty od apelacji będzie stanowiło dla wnioskodawcy obciążenia uzasadniające zastosowanie zwolnienia od kosztów.

Za niezaskarżający na uwzględnienie Sąd uznał również wniosek pozwanego w przedmiocie ustanowienia pełnomocnika. Wskazując na uwarunkowania w kontekście regulacji zawartych w art. 117 k.p.c. i utrwalonych

poglądach orzecznictwa dotyczące potrzeby udziału zawodowego pełnomocnika w sprawie Sąd uznał, że nawet przy założeniu, że wnioskodawca nie jest w stanie pokryć kosztów ustanowienia pełnomocnika z wyboru, stopień złożoności toczącego się postępowania pozwala przyjąć, iż nie jest wymagany udział pełnomocnika z urzędu dla obrony praw pozwanego. Zdaniem Sądu czynności procesowe pozwanego – terminowe wnoszenie pism - pozbawione były wadliwości, które mogłyby wskazywać na jakiegokolwiek problemy przy ich podejmowaniu. Złożone przez pozwanego pisma zawierają poprawnie sformułowane wnioski i zarzuty i wywołują skutki procesowe. Ponadto nie stwierdzono w postępowaniu istnienia trudności lub przeszkód, które uniemożliwiłyby pozwanemu podejmowanie czynności prawnych, celem obrony jego praw.

Skargę na powyższe postanowienie złożył pozwany domagając się jego uchylecia. W ocenie pozwanego zaskarżone orzeczenie wydane zostało z naruszeniem przepisów postępowania i jest przedwczesne

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Zażalenie nie zasługuje na uwzględnienie.

Na wstępie zaznaczenia wymaga, że zwolnienie od kosztów sądowych reguluje trafnie przywołany przez Sąd Rejonowy przepis art.102 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (tekst jedn. Dz. U. z 2016 r., poz. 623 ze zm. - dalej u.k.s.c.), zgodnie z którym zwolnienia od kosztów sądowych może domagać się strona, która złoży oświadczenie, że nie jest w stanie ich ponieść bez uszczerbku utrzymania koniecznego dla siebie i rodziny.

Przewidziana w tymże przepisie instytucja zwolnienia od kosztów sądowych jest instytucją wyjątkową, nie stanowi formy kredytowania przez Skarb Państwa i powinna służyć jedynie najuboższym. Zatem każdy, kto ubiega się o skorzystanie z dobrodziejstwa zwolnienia od kosztów sądowych musi wykazać, że rzeczywiście nie stać go na pokrycie ciężaru finansowego związanego z prowadzonym procesem. W orzecznictwie wskazuje się przy tym, że ze zwolnienia nie może korzystać ta osoba, która ma możliwość dokonania stosownych oszczędności, przewidując możliwość prowadzenia postępowania sądowego i ponoszenia z tego tytułu określonych kosztów (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 24 lipca 1980 r., sygn. akt I CZ 99/80; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 24 września 1984 r., sygn. akt II CZ 104/84; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 14 października 1983 r., sygn. akt I CZ 151/83, postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 19.03.2010 r., sygn. II PZ 34/09).

O zwolnieniu strony od kosztów sądowych w zasadzie decyduje jej stan rodzinny, majątkowy i dochody w chwili orzekania przez Sąd w tym przedmiocie, bez względu na przyczynę takiego stanu. Przejściowe trudności materialne nie wyczerpują przesłanek z art.102 u.k.s.c. Osoba zamierzająca wytoczyć sprawę lub biorąca w niej udział powinna się bowiem liczyć z koniecznością poniesienia kosztów sądowych. Osoba taka musi więc odpowiednio wcześniej, w miarę istniejących możliwości gromadzić środki potrzebne na pokrycie przewidywanych kosztów sądowych, czyniąc oszczędności we własnych wydatkach, do granic zabezpieczenia koniecznych kosztów utrzymania siebie i rodziny. Dopiero gdyby poczynione w ten sposób oszczędności okazały się niewystarczające lub zachodziła konieczność niezwłocznego wytoczenia powództwa może się zwrócić o pomoc do państwa (por. postanowienie Sadu Najwyższego z dnia 31 marca 1987 r., III CZ 26/87, OSNC 1988/7-8/103).

Przechodząc zatem, w kontekście wyżej ukształtowanych kryteriów oceny, sklasyfikowanych w art. 102 u.k.s.c., do weryfikacji zaskarżonego orzeczenia ponownie wskazać należy, że pozwany przedstawił wysokość swoich dochodów na poziomie 1.200 zł. Już ta okoliczność stanowiła wystarczającą – jak słusznie zauważył Sąd Rejonowy – podstawę do oddalenia wniosku o zwolnienie z tym uzasadnieniem, że z zadeklarowanych przez pozwanego rozliczeń wynika, iż po odliczeniu wszystkich wydatków wskazanych przez pozwanego, miesięcznie dysponuje on kwotą wolnych środków oscylująca w kwocie 445 zł. Ujawnionym danym pozwany zresztą w żaden sposób nie zaprzeczył. Ważkim w tym względzie pozostaje także, że pozwany powziął wiedzę o toczącym się postępowaniu w styczniu 2016 r., stąd bez zbędnych ograniczeń we własnych wydatkach powinien zgromadzić kwotę odpowiadającą wymaganej opłacie od apelacji (164 zł). W chwili obecnej pozwany ma wiedzę o toczącym się postępowaniu od niemal dwóch lat.

Nadto jak słusznie wskazał Sąd Rejonowy w uzasadnieniu zaskarżonego orzeczenia w świetle art. 117 § 2 k.p.c. ustanowienia adwokata lub radcy prawnego domagać się może strona zwolniona przez sąd od kosztów sądowych w całości lub części bądź osoba fizyczna niezwolniona przez sąd od kosztów sądowych jeżeli z jej oświadczenia wynika, że nie jest w stanie ponieść kosztów wynagrodzenia adwokata lub radcy prawnego bez uszczerbku utrzymania koniecznego dla siebie i rodziny. Ponadto zgodnie z art. 117 § 5 k.p.c. Sąd uwzględni wniosek tylko wówczas, gdy udział adwokata lub radcy prawnego w sprawie uzna za potrzebny.

W myśl art. 117 § 5 k.p.c. należy mieć przy tym na uwadze, że udział zawodowego pełnomocnika w sprawie uznać można za potrzebny, gdy strona domagająca się jego ustanowienia nie jest w stanie sama poprowadzić swych spraw przed sądem, a więc jest na skutek nieporadności życiowej lub z innych względów (np. zdrowotnych) niezdolna do kompetentnego działania w sprawie, albo gdy sprawa jest na tyle skomplikowana faktycznie lub prawnie, że tylko pomoc prawnika może zapewnić stronie należyte jej prowadzenie.

Przeciwko ustanowieniu pełnomocnika z urzędu w niniejszej sprawie przemawia zatem to - co słusznie podkreślił Sąd Rejonowy - że wnioskodawca prawidłowo formułuje swoje wystąpienia. Jego działania świadczą o orientacji co do sposobu prowadzenia spraw sądowych. Pozwany składa przewidziane w ustawie środki obrony (sprzeciw od nakazu zapłaty w postępowaniu elektronicznym, pismo przygotowawcze czy apelację) i jasno artykułuje w nich swoje żądania. Skarżący nie jest więc osobą nieporadną życiowo, która ma problemy z samodzielnym podejmowaniem czynności procesowych. O potrzebie ustanowienia dla pozwanego pełnomocnika nie świadczy też ani charakter sprawy ani ewentualne względy zdrowotne.

W tym stanie rzeczy na podstawie art. 385 k.p.c. w zw. z art. 397 § 2 k.p.c. Sąd Okręgowy oddalił zażalenie.

Sygn. akt VIII Gz 417/17

ZARZĄDZENIE

1. (...)
2. (...)
3. (...)